

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 września 2015 roku (sygn. akt I C 1192/13) Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, w sprawie z powództwa E. W. przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w L. o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie przez pozwaną z nieruchomości powódki:

1. zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 8.849 zł z ustawowymi odsetkami:
 - a) od kwoty 4.733 zł za okres od dnia 13 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty,
 - b) od kwoty 4.116 zł za okres od dnia 9 maja 2015 r. do dnia zapłaty,
2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie,
3. obciążył pozwanego w całości kosztami procesu, pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie Referendarzowi Sądowemu.

U podstaw powyższego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy.

Poprzednik prawny powódki - A. K. nabył nieruchomość, położoną w Ł. przy ulicy (...), oznaczoną w ewidencji gruntów numerem 53/6 w drodze dziedziczenia po swojej małżonce Z. K., na podstawie prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z dnia 9 czerwca 1986 r. wydanego w sprawie IV Ns II 468/86. Na podstawie umowy zawartej w formie aktu notarialnego Repertorium A nr 850/08 przez notariuszem A. W. w Kancelarii Notarialnej przy ulicy (...) w Ł. A. K. sprzedał część nieruchomości o powierzchni 3.283 m² (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. (działkę gruntu nr (...) przy ul. (...), wchodzącej w skład nieruchomości przy ul. (...), dla której prowadzona była księga wieczysta nr (...)). Na podstawie tej umowy ujawniono w dziale I księgi wieczystej (...) podział działki nr (...) na dwie działki o numerach: 53/7 i 53/8, a następnie odłączono z księgi wieczystej (...) zabudowaną działkę gruntu o nr 53/7, dla której założono nową księgę wieczystą.

W dniu 21 lutego 2011 r. ,na podstawie umowy darowizny zawartej w formie aktu notarialnego Repertorium A nr 1170/2011 przez notariuszem E. S. w Kancelarii Notarialnej przy ulicy (...) w Ł., A. K. darował prawo własności nieruchomości o powierzchni 3.404 m² , oznaczonej jako działka nr (...) przy ulicy (...), dla której urządzona jest księga wieczysta nr (...) , swoim dzieciom: W. K. i E. W. - po części. Jednocześnie, obdarowani ustanowili na rzecz darczyńcy nieodpłatne i dożywotnie prawo użytkowania działki nr (...).

Na nieruchomości znajduje się budynek mieszkalny, murowany, piętrowy o sześciu izbach o powierzchni użytkowej około 200 m² oraz połowa budynku gospodarczego. Przez nieruchomość przebiega linia energetyczna 110 kV należąca do strony pozwanej. Przedmiotowa linia przebiega nad nieruchomością po skosie wzdłuż granicy zachodniej. Na nieruchomości nie ma słupów energetycznych ani budynków i urządzeń pozwanej.

Przedmiotowa linia została wybudowana na podstawie zezwolenia Ministerstwa Górnictwa i Energetyki nr I-1/le-14/Um-1957 z dnia 18 czerwca 1957 w którym Biuro (...) w Ł. uzyskało pozwolenie na nabycie ograniczonych praw rzeczowych na gruntach, zajętych pod budowę linii energetycznej P. - Z., stanowiących własność osób fizycznych. Jako podstawę prawną zezwolenia wskazano § 2 i § 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 października 1950 r. w sprawie własności władz i trybu postępowania w niektórych przypadkach nabywania nieruchomości i praw rzeczowych ograniczonych, niezbędnych dla realizacji narodowych planów i gospodarczych.

Decyzją nr (...)(...) z dnia 27 sierpnia 1957 r. Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Ł. udzieliło Biurze (...) zezwolenia na przystąpienie do niezwłocznego korzystania z enumeratywnie wyliczonych w niej nieruchomości. Katalog nieruchomości wskazanych w tym akcie obejmował działki położone przy ulicach: G., W., (...), Planowej,

K., Hektarowej, Klosowej, Lechickiej, T. i Konopnej. Jako podstawę prawną wydania decyzji wskazano §9 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 października 1950 r. w sprawie własności władz i trybu postępowania w niektórych przypadkach nabywania nieruchomości i praw rzeczowych ograniczonych niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U. Nr 48, poz. 435).

Przedmiotowa linia była modernizowana w 1975 roku. Prowadzone są dwa rodzaje zabiegów związanych z linią : oględziny linii które polegają na tym że pracownik idzie wzdłuż linii i sprawdza jej stan i stopień zalesienia. Drugi zabieg to przegląd linii który wiąże się z wejściem na słup. Przegląd ten jest wykonywany raz na 5 lat. W sprawie wycinek drzew pod linią pracownicy pozwanego kontaktowali się z A. K., który każdorazowo udzielał zgody na wycinkę. Zdarzyło się że właściciel nieruchomości nie wpuścił pracowników na nieruchomość.

Wartość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości położonych przy ulicy podchorążych 60 w Ł. w zakresie odpowiadającym treści służebności koniecznej do eksploataowania przez stronę pozwaną znajdujących się na tych nieruchomościach urzędzeń przesyłowych wynosi w odniesieniu do działki nr (...) w okresie od 22 lutego 2011 roku do 22 września 2015 r. -8849 zł.

A. K. dochodził w postępowaniu administracyjnym odszkodowania za szkodę, wynikającą ze zmniejszenia wartości nieruchomości w wyniku wybudowania linii energetycznej wysokiego napięcia. Na mocy decyzji Prezydenta Miasta Ł. nr (...) IX z dnia 30 września 2009 r. postępowanie administracyjne w sprawie z wniosku A. K. o odszkodowanie za szkodę spowodowaną zmniejszeniem wartości nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) w wyniku wybudowania linii energetycznej wysokiego napięcia 110 kV P. - Z. oraz o odszkodowanie za zniszczone w 2005 r. drzewa, znajdujące się na nieruchomości zostało umorzono. Decyzją z dnia 21 maja 2010 r. nr (9N.IV. (...)) Wojewoda (...) utrzymał w mocy decyzję organu I instancji. Wyrokiem wydanym w dniu 23 listopada 2010 roku w sprawie o sygn. akt II A/Łd 728/10 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. oddalił skargę A. K. na decyzję Wojewody (...) z dnia 21 maja 2010 roku, podzielając stanowisko, iż zmniejszenie wartości nieruchomości skarżącego, usytuowanej przy ul. (...) w Ł. w wyniku wybudowania linii energetycznej nie jest wynikiem wydania przez właściwy organ decyzji o ograniczeniu sposobu korzystania z nieruchomości.

Wyrokiem z dnia 17 października 2012 roku w sprawie II C 1273/12 Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie A. K. i zasądził od (...) Spółki Akcyjnej w Ł. kwotę 80 330 zł wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości A. K. w okresie od 1 lipca 2001 roku do 21 lutego 2011 roku. Apelację od tego wyroku oddalił Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2013 roku. (wyrok k.170 akt II C 1273/12).

Jako podstawę prawną powyższego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c. w zw. z art. 230 k.c., zaś legitymację procesową powódki, jako współwłaścicielki nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) - dz. nr 53/8, do wytoczenia przedmiotowego powództwa Sąd I instancji wywiódł z art. 209 k.c.

Według Sądu I instancji z okoliczności przyznanych przez stronę pozwaną wynika, iż (...) S.A. była właścicielem linii elektroenergetycznej posadowionej na nieruchomości będącej obecnie własnością powódki.

W konsekwencji powyższego zasadność roszczeń powódki uzależniona jest od nieistnienia po stronie pozwanego skutecznego prawa, na podstawie którego pozwany mógłby korzystać z przedmiotowych nieruchomości.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy, pozwany wyprowadzał swoje uprawnienie do korzystania z nieruchomości, w zakresie, w jakim przebiega przez nie linia elektroenergetyczna, z faktu zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Zdaniem Sądu Rejonowego w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy podniesiony przez pozwanego zarzut zasiedzenia służebności przesyłu jest jednak nieskuteczny.

Sąd meriti wskazał, że niewątpliwie w 1957 roku rozpoczęto realizację projektu związanego z budową linii. Pozwany (...) oraz jego poprzednicy prawni bez wątplenia naruszyli i wciąż naruszają prawo własności przysługującego powódce.

Nadto Sąd I instancji wskazał, że pomimo tego, że przed wejściem w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. przepisów art. 305¹ - 305⁴ k.c. o służebności przesyłu, dodanych przez ustawę z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731), przepisy nie przewidywały wprost tego rodzaju służebności, będącej przedmiotem rozpoznawanej sprawy i w literaturze istniał spór co do możliwości nabycia służebności przesyłu przez zasiedzenie - to w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmowano, stosując w drodze analogii art. 145 kc., możliwość ustanowienia służebności przesyłu a także dopuszczalność nabycia jej w drodze zasiedzenia (m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1965 r. III CO 34/65, OSNCP 1966/7-8/109, z dnia 30 sierpnia 1991 r. III CZP 73/91, OSNCP 1992/4/53, z dnia 17 stycznia 2003 r. III CZP 79/02, OSNC 2003/11/142, z dnia 8 września 2006 r. II CSK 112/06, nie publ. i z dnia 4 października 2006 r. II CSK 119/06, nie publ.). Ostatecznie potwierdzone to zostało w uchwale z dnia 7 października 2008 r. III CZP 98/08, w której Sąd Najwyższy stwierdził, że także przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu w art. 305¹ - 305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu oraz wskazał, że nabycie takie następuje przez przedsiębiorcę, a nie właściciela nieruchomości władnącej, która to kategoria prawna przy instytucji służebności przesyłu w ogóle nie występuje (podobnie postanowienie SN z 5 czerwca 2009 r. I CSK 392/08).

Reasumując Sąd Rejonowy wskazał, że, zasiedzenie służebności przesyłu jest prawnie dopuszczalne i następuje w przypadku spełnienia ustawowych przesłanek wskazanych w art. 172 w zw. z art. 292 k.c. tj.: posiadania, korzystania z widocznego i trwałego urzędnia oraz upływu czasu.

Sąd I instancji wskazał również, że zgodnie z treścią art. 352 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, przy czym do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy. W piśmiennictwie wskazuje się niekiedy, iż jest to posiadanie prawa (posiadanie służebne), a więc inny rodzaj posiadania od wskazanych w kodeksie posiadania samoistnego i zależnego odnoszących się do rzeczy. Według odmiennego poglądu posiadanie służebności stanowi specyficzny rodzaj posiadania zależnego rzeczy, jedynie przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej należy mieć na względzie faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, nie zaś posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Posiadanie służebności, co podkreślił także Sąd Najwyższy w Uchwale Składu Siedmiu Sędziów z dnia 9 sierpnia 2011 roku, III CZP 10/2011, ma charakter swoisty, gdyż uprawnienia wynikające ze służebności nie wiążą się z władztwem nad rzeczą w dosłownym znaczeniu. Podmiot wykonujący służebność korzysta bowiem z cudzej rzeczy tylko w oznaczonym zakresie, nierzadko bardzo wąskim, w istocie nie władając nią.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że zgodnie z art. 292 k.c. do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie stosuje się przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie jedynie odpowiednio tj. w kwestiach nieuregulowanych w powyższym przepisie, a więc chodzi tu o kwestie dotyczące terminów posiadania w zależności od dobrej lub złej wiary posiadacza, biegu zasiedzenia w stosunku do małoletniego, biegu przedawnienia roszczeń oraz możliwości doliczenia posiadania poprzednika. Tym samym posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości.

Posiadanie służebności jako przesłanka skutecznego jej zasiedzenia polega na faktycznym korzystaniu z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Zgodnie z treścią art. 292 k.c. posiadanie służebności musi przybrać szczególną formę, a mianowicie – korzystania z widocznego i trwałego urzędnia, będącego wynikiem świadomego i pozytywnego działania ludzkiego. Chodzi tu o odpowiednie urządzenie materialne, umożliwiające korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie służebności, sporządzone na obcej nieruchomości lub co najmniej wkraczające w jej sferę. Co do zasady urządzenie musi być wykonane przez posiadacza służebności i powinno odpowiadać treści służebności pod względem gospodarczym. Charakter tego urzędnia ma być trwały, a nie chwilowy i musi być ono widoczne. Posadowienie na nieruchomości trwałego i widocznego urzędnia powinno bowiem stanowić jasny sygnał dla jej właściciela, że osoba trzecia korzysta z jego nieruchomości.

W ocenie Sądu Rejonowego w danej sprawie przewody przebiegające nad nieruchomością są niewątpliwie trwałym i widocznym urządzeniem, zaś pozwany korzystał z zainstalowanego urządzenia w sposób nieprzerwany. Pozwany i jego poprzednicy faktycznie korzystali z gruntu w taki sposób, jak to czyni osoba, której przysługuje służebność. Korzystanie to polegało na wykonywaniu takich aktów władztwa w stosunku do nieruchomości, które normalnie wykonuje osoba uprawniona z tytułu służebności.

Zdaniem Sądu I instancji wskazać jednak należy że poprzednicy prawni pozwanego działali w złej wierze. Budując linię nie dysponowali oni bowiem ani decyzją administracyjną o wyłączeniu tej nieruchomości ani umową z właścicielem nieruchomości. Wybudowanie linii nie było działaniem legalnym. Argumentację taką przyjął zarówno Sąd Okręgowy w sprawie II C 1273/12 jak i Sąd Apelacyjny. Sądy wskazały, iż w 1957 roku, gdy budowano linię, kwestie związane z przeprowadzaniem przewodów służących do przesyłania płynów, pary, gazów i elektryczności były uregulowane w dekreście z dnia 26 kwietnia 1949 roku o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz.U. Nr 27 z 1949 r, poz. 197), jak i wydanym na jego podstawie (art. 9 a ust.1) rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 października 1950 roku w sprawie właściwości władz i trybu postępowania w niektórych i przypadkach nabywania nieruchomości i praw rzeczowych ograniczonych niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U. Nr. 48 z 1950 j r, poz., 435).

W art. 4 ust. 2 wspomnianego powyżej dekretu zawarto definicję określenia „nabycie nieruchomości”, wskazując, że należy je rozumieć nie tylko jako nabycie samego prawa własności, ale i również ustanowienie, zniesienie, ograniczenie bądź przeniesienie praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomościach. Postanowienia dotyczące nieruchomości stosuje się odpowiednio do praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomościach, o ile to jest zgodne z istotą tych praw.

Szczegółowe zasady związane z nabywaniem praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomości, niezbędnych do przeprowadzenia przewodów, służących do przesyłania płynów, pary, gazów, elektryczności, do przeprowadzenia teletechnicznych kabli i przewodów napowietrznych oraz do przeprowadzenia urządzeń kolejek linowych i innych pod- lub nadziemnych urządzeń technicznych, jak również praw rzeczowych ograniczonych, niezbędnych do korzystania z wymienionych przewodów lub urządzeń regulowało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 1950 roku. To na jego podstawie zostały wydane obie decyzje - na które powołuje się pozwany - tj. decyzja Ministra Górnictwa i Energetyki nr 1-1/1 e-14/Um-1957 z dnia 18 czerwca 1957 roku zezwalająca Biuru (...) w Ł., jako wykonawcy narodowych planów gospodarczych, na nabycie ograniczonych praw rzeczowych na gruntach rolnych i leśnych, stanowiących własność prywatną, zajętych pod budowę linii energetycznej 110 kV P. - Z. (§ 2 i § 3 rozporządzenia) oraz decyzja nr (...) (...) z dnia 27 sierpnia 1957 r. Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Ł. pozwalająca Biuru (...) w Ł. na przystąpienie do niezwłocznego korzystania z enumeratywnie wyliczonych w niej nieruchomości. (§ 9 ust. 2).

Sąd I instancji wskazał, że zdaniem Sądu Apelacyjnego, który rozpoznawał apelację pozwanego w sprawie II C1273/12, nie było podstaw do uznania, by wskazane powyżej decyzje administracyjne stanowiły tytuł prawny do korzystania z nieruchomości powódki i były trwałym ograniczeniem prawa własności. Oceny charakteru prawnego i skutków wynikających z w/w decyzji dokonywały organy administracyjne, w tym i Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł., w sprawie o sygn. akt II SA/Łd 728/10. Jednoznacznie uznał on, że uzyskanie przez Biuro (...) w Ł. zezwolenia, na podstawie decyzji Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 18 czerwca 1957 roku, było jedynie pierwszym etapem w drodze do nabycia ograniczonych praw rzeczowych lub nieruchomości i nie rodziło żadnych praw ani obowiązków w stosunku do strony, która takie zezwolenie uzyskała. Dopiero na podstawie orzeczenia Prezydium Powiatowej Rady Narodowej właściwej ze względu na położenie nieruchomości następowało nabycie ograniczonych praw rzeczowych lub nieruchomości, jak stanowił § 7 rozporządzenia. WSA stwierdził, że z zebranej w sprawie dokumentacji nie wynika, aby została wydana decyzja, mocą której na nieruchomości powódki ustanowione zostało ograniczone rzeczowe prawo. Natomiast decyzja Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Ł. z dnia 27 sierpnia 1957 roku nie udzielała zezwolenia na niezwłoczne korzystanie z nieruchomości położonej w Ł., przy ulicy (...). W konkluzji sąd administracyjny uznał, iż nie doszło do legalnego ograniczenia prawa właściciela nieruchomości. Nie można zatem

uznać, że poprzednicy pozwanego działali w dobrej wierze. Jeżeli bowiem wiedzieli jakie prawo obowiązywało w dacie budowy sieci – a byli podmiotem profesjonalnym i ta wiedza była wiedzą podstawową – to musieli również wiedzieć (a przynajmniej powinni wiedzieć) że posiadane dokumenty nie dają im praw do nieruchomości. Tym samym nie można im przypisać dobrej wiary.

Sąd Rejonowy wskazał nadto, że założenie, iż poprzednicy pozwanego działali w złej wierze rodzi ten skutek, że mogli wprowadzić służebność jednak tylko w złej wierze, czyli z upływem 20 lat – czyli w 1977 roku. Przez cały okres zasiedzenia tj. od 1957 roku do 1977 roku linie energetyczne zarządzane były przez Centralny O. Energetyczny – Zakład (...) w imieniu Skarbu Państwa jako jedyne dysponenta własności państwowej i to właśnie Skarb Państwa nabył służebność przesyłu w drodze zasiedzenia. Z akt sprawy nie wynika by prawo to przeszło na następców prawnych Skarbu Państwa w zakresie gospodarowania tym mieniem. W szczególności zwrócić trzeba uwagę na zarządzenie Nr. 13/ (...)/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 roku. (k.85), mocą którego utworzono z dniem 1 stycznia 1989 roku przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) i przedsiębiorstwu temu przydziela się składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W., zgodnie z ustaleniami Komisji powołanej z trybie § 3 pkt.3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 1989 roku w sprawie wykonywania niektórych przepisów ustaw. Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany nie przedstawił protokołu z ustaleń komisji wskazanej w tym przepisie, z którego to protokołu wynikałyby jakie mienie zostaje przekazane Zakładowi (...), czyli poprzednikowi prawnemu pozwanego. Tym samym nie wykazano przejść prawa służebności, które to prawo nabył Skarb Państwa. Nie można zatem uznać zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu. Pozwany nie wykazał tych okoliczności i nie może się powoływać na fakt, że jest następcą prawnym podmiotu który nabył prawo przez zasiedzenie.

Sąd Rejonowy stwierdził, że przekształcenia prawne pozwanego i okoliczności związane z przejmowaniem majątku od Skarbu Państwa i przedsiębiorstw państwowych, w tym praw takich jak służebności, nie są znane temu Sądowi z urzędu. W konsekwencji uznać zatem trzeba, że pozwany nie wykazał by przysługiwało mu prawo do korzystania z urządzeń na nieruchomości powódki w zakresie służebności odpowiadającej służebności przesyłu. Tym samym, zdaniem Sądu meriti, pozwany nie ma prawa do ingerowania we własność powódki i zasadnie powódka domaga się wynagrodzenia. Wobec powyższego Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 8.849 zł stanowiącą wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości od 22 lutego 2011 roku do 22 września 2015 r.

Jako podstawę prawną zasądzenia odsetek ustawowych Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 359 § 1 k.c. w zw. z art. art. 481 § 1 k.c. oraz art. 455 k.c. Pozwany został wezwany do zapłaty wynagrodzenia pismem z dnia 15 lipca 2013 roku zatem – zdaniem Sądu Rejonowego - zasadnie powódka domaga się odsetek za wynagrodzenie wskazane w pozwie od dnia 13 sierpnia 2013r. Za dalszy okres wynagrodzenia Sąd I instancji zasądził odsetki od dnia rozszerzenia powództwa. W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy oddalił powództwo jako nieudowodnione.

O kosztach procesu Sąd meriti orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. uznając, że powódka wygrała sprawę w znacznej części i kosztami tymi obciążył w całości pozwanego.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany, zaskarżając go w części, tj. w zakresie punktu 1. i 3. i zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj.:

a) art. 235 § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak poczynienia przez Sąd I instancji własnych ustaleń w zakresie stanu faktycznego i oparcie rozstrzygnięcia wyłącznie na ustaleniach mających istotne znaczenie dla sprawy, a poczynionych przez inne sądy, w innych sprawach;

b) art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewskazanie w treści uzasadnienia dowodów, na których oparł się Sąd I instancji oraz przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, co uczyniło niemożliwym przeprowadzenie jakiegokolwiek kontroli zasadności zaskarżonego

2. naruszenie prawa materialnego, tj.:

a) art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. i art. 230 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości powódki w sytuacji gdy pozwana posiada tytuł prawny do korzystania z gruntów pod liniami energetycznymi;

b) art. 7 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i uznania, że pozwana jest posiadaczem służebności w złej wierze;

c) art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. w zw. z art. 176 k.c. w zw. z art. 352 k.c. poprzez ich niezastosowanie skutkujące brakiem przyjęcia, iż na pozwaną przeszła służebność w treści odpowiadająca służebności przesyłu nabyta przez jej poprzednika prawnego, w sytuacji gdy z treści załączonych do akt sprawy dokumentów wprost wynika, iż pozwana, jako następcza prawny m.in. Zakładu (...) nabyła w drodze sukcesji uniwersalnej także służebność w treści odpowiadającą służebności przesyłu urządzeń energetycznych posadowionych na nieruchomości powódki;

d) art. 44 k.c. i art. 551 k.c. poprzez ich niezastosowanie i nieuwzględnienie, że ograniczone prawo rzeczowe wchodzi w skład mienia przedsiębiorstwa;

W konsekwencji sformułowanych zarzutów skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz

o zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za obie instancje. Skarżący sformułował również wniosek ewentualny o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Podczas rozprawy apelacyjnej 25 lutego 2016 r. strona pozwana podtrzymała swoje stanowisko procesowe wyrażone w apelacji natomiast strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja, jako niezasadna, podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności koniecznym jest odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów naruszenia przepisów postępowania, gdyż wnioski w tym zakresie z istoty swej determinują rozważania co do pozostałych zarzutów apelacyjnych, bowiem jedynie nieobarczone błędem ustalenia faktyczne, będące wynikiem należytej przeprowadzonego postępowania, mogą być podstawą oceny prawidłowości kwestionowanego rozstrzygnięcia w kontekście twierdzeń o naruszeniu przepisów prawa materialnego.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Odwoławczy nie dopatrywał się naruszenia przez Sąd I instancji treści art. 235 § 1 k.p.c., który to przepis statuuje zasadę bezpośredniości postępowania dowodowego przejawiającą się w dwóch aspektach. Pierwszy nakazuje sądowi korzystanie z dowodów pierwotnych, a z dowodów pochodnych dopiero wtedy, gdy nie ma pierwotnych. Drugi aspekt odnosi się natomiast do bezpośredniości postępowania dowodowego przed sądem rozpoznającym sprawę. Sąd powinien osobiście "zetrząść" się z dowodami. Bezpośredniość postępowania dowodowego nie ma jednak charakteru bezwzględnej. W świetle orzecznictwa, mimo potrzeby realizacji postulatu bezpośredniości postępowania dowodowego w toku rozpoznawania sprawy cywilnej, nie jest wyłączona możliwość zaliczenia w poczet materiału procesowego dowodów zgromadzonych w innej sprawie, o ile strony mają możliwość ustosunkowania się do ich treści i zgłoszenia stosownych wniosków (zob. wyrok SN z dnia 30 maja 2008 r., III CSK 344/07, LEX nr 490435; wyrok SN z dnia 15 października 2009 r., I CSK 238/09, OSNC-ZD 2010, nr 3, poz. 68, LEX nr 570117; postanowienie SN z dnia 15 czerwca 2010 r., II CSK 37/10, LEX nr 852536; wyrok SN z dnia 19 października 2011 r., II CSK 20/11, LEX nr 1103002; wyrok SN z dnia 21 lutego 2012 r., I UK 295/11, LEX nr 1170218; wyrok SA w Łodzi z dnia 25 czerwca 2013 r., I ACa 83/13, LEX nr 1345551; wyrok SA w Łodzi z dnia 26 kwietnia 2013 r., I ACa 1467/12, LEX nr 1321976; wyrok SA w Lublinie z dnia 22 października 2013 r., I ACa 64/13, LEX nr 1416191; zob. jednakże wyrok SA w Białymstoku z dnia 16 stycznia 2014 r., I ACa 651/13, LEX nr 1415824).

Sformułowany w apelacji zarzut, iż Sąd I instancji nie poczynił jakichkolwiek własnych ustaleń faktycznych, a orzeczenia sądów powszechnych i sądu administracyjnego stanowiły wyłączny materiał dowodowy, w oparciu o który Sąd I instancji wydał zaskarżone rozstrzygnięcie jest, w ocenie Sądu Okręgowego, całkowicie chybiony i oderwany od realiów niniejszej sprawy. Formułujący powyższy zarzut profesjonalny pełnomocnik skarżącego pomija bowiem przywołane *expressis verbis* w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia dowody stanowiące podstawę poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych, w szczególności: załączony do pozwu odpis z księgi wieczystej przedmiotowej nieruchomości (k. 30), załączoną przez skarżącego do odpowiedzi na pozew poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię zezwolenia Ministra Rolnictwa i (...) z dnia 18 czerwca 1957 r. (k. 55), zeznania świadka P. L. (k. 118), czy opinię biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości (k. 166-187 i k. 262). Już zatem tego względu zarzut ten nie mógł odnieść spodziewanego przez skarżącego skutku.

Za całkowicie chybiony należało uznać również podniesiony w apelacji strony pozwanej, w powiązaniu z powyższym zarzutem, zarzut naruszenia przez Sąd I instancji dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. W myśl powołanego przepisu art. 233 § 1 k.p.c. ustawy Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ocena dowodów polega na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem Sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia. Ocena wiarygodności mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części obejmującej ustalenie faktów, ponieważ obejmuje rozstrzygnięcie o przeciwnych twierdzeniach stron na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku bezpośredniego zetknięcia ze świadkami, stronami, dokumentami i innymi środkami dowodowymi. Powinna ona odpowiadać regułom logicznego rozumowania wyrażającym formalne schematy powiązań między podstawami wnioskowania i wnioskami oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego wyznaczające granice dopuszczalnych wniosków i stopień prawdopodobieństwa ich występowania w danej sytuacji.

Wskazać przy tym należy, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wymaga określenia, jakich to konkretnie uchybień dopuścił się sąd orzekający, naruszając tym samym zasady logicznego rozumowania bądź wskazania doświadczenia życiowego w toku wyprowadzania wniosków w oparciu o przeprowadzone dowody. Formułujący taki zarzut powinien zatem określić, jaki konkretnie dowód i z naruszeniem jakich dokładnie wskazanych kryteriów sąd ocenił niewłaściwie. Nie może to być natomiast zarzut wynikający z samego niezadowolenia strony z treści orzeczenia, przy jednoczesnym braku argumentacji jurydycznej. W przedmiotowej sprawie, mimo powołania w treści zarzutu przepisu art. 233 § 1 k.p.c., profesjonalny pełnomocnik skarżącego nawet nie sprecyzował na czym, w jego ocenie, to naruszenie miałyby polegać.

W ocenie Sądu Okręgowego w okolicznościach rozpoznawanej sprawy Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony w toku postępowania materiał dowodowy, tj. dokumenty, zeznania świadka i powódki oraz opinię biegłego sądowego, których wiarygodność i moc dowodowa nie była kwestionowana przez skarżącego ani w toku postępowania rozpoznawczego, ani w apelacji i nie naruszył przy tym dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c., a przeprowadzona przez tenże Sąd ocena materiału dowodowego jest w całości logiczna i zgodna z zasadami doświadczenia życiowego.

W ocenie Sądu Okręgowego za bezzasadny należy uznać także zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. W myśl wskazanego przepisu uzasadnienie orzeczenia powinno zawierać: wskazanie podstawy faktycznej, a mianowicie ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa. Naruszenie przepisu o sposobie uzasadnienia wyroku o tyle może stanowić przyczynę uchylecia orzeczenia, o ile uniemożliwia sądowi wyższej instancji kontrolę, czy prawo materialne i procesowe zostało należyście zastosowane. W badanej sprawie, wbrew twierdzeniom skarżącego, treść uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie zawiera tego typu usterek, które uniemożliwiłyby przeprowadzenie kontroli instancyjnej i rozpoznanie apelacji. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wskazał zarówno podstawę faktyczną rozstrzygnięcia (wskazując dowody, na

których oparł się czyniąc ustalenia faktyczne), jak również wyjaśnił jego podstawę prawną z powołaniem przepisów prawa, szczególnie wyjaśniając przyczyny, dla których ustalone w toku postępowania dowodowego fakty uzasadniają częściowe uwzględnienie żądania pozwu.

Sąd Okręgowy podziela również ocenę prawną dochodzonego pozmem roszczenia dokonaną przez Sąd Rejonowy, zarówno co do przyjętej podstawy prawnej oceny jego zasadności, jak i wyników tej oceny.

Sąd Rejonowy słusznie przyjął, że podstawą prawną oceny zasadności objętego pozmem roszczenia (jako współwłaściciela nieruchomości – art. 209 k.c.) o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie przez pozwanego z gruntu powódki w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu powinny być przepisy art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c. w zw. z art. 230 k.c. oraz art. 172 w zw. z art. 292 k.c. i art. 352 k.c.

Uwzględniając fakt, że nie jest rolą sądu odwoławczego powielanie prawidłowych wywodów sądu I instancji, Sąd Okręgowy ograniczy się w tym miejscu do stwierdzenia, iż w całości podziela zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego rozstrzygnięcia stanowisko Sądu I instancji co do tego, że również przed wejściem w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. przepisów art. 305¹ - 305⁴ k.c. o służebności przesyłu (wprowadzonych ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. Nr 116, poz. 731), prawnie dopuszczalne było zasiedzenie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu oraz co do tego, że – z uwagi na obowiązującą do dnia 31 stycznia 1989 r. zasadę jednolitego funduszu własności państwowej (art. 128 k.c.) – do nabycia przez zasiedzenie służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu mogło dojść (i w przedmiotowej sprawie doszło) wyłącznie na rzecz Skarbu Państwa, a nie poprzedników prawnych strony powodowej, którzy działali jedynie w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa.

W przedmiotowej sprawie, z uwagi na to, że początek nieprzerwanego korzystania przez poprzedników prawnych pozwanej z biegnącej nad nieruchomością powódki linii energetycznej 110 kV relacji P. – Z., datuje się na rok 1957 r. bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje ustalenie, czy poprzednicy prawni pozwanej (działający w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa) działali w dobrej, czy też w złej wierze. Od roku 1957 do chwili wytoczenia powództwa upłynął bowiem zarówno 10-letni, jak i 20-letni (według pierwotnego brzmienia art. 172 k.c.) okres posiadania służebności konieczny dla jej zasiedzenia, co oznacza, że po stronie Skarbu Państwa powstał tytuł prawny do korzystania z nieruchomości powódki w zakresie niezbędnym do korzystania z ww. linii energetycznej, którym to tytułem była nabyta przez zasiedzenie służebność gruntowa odpowiadająca treści służebności przesyłu.

Jak zatem trafnie stwierdził Sąd Rejonowy zasadność roszczeń strony powodowej jest uzależniona od nieistnienia po stronie pozwanej skutecznego prawa, na podstawie którego strona pozwana mogłaby korzystać z przedmiotowej nieruchomości. Innymi słowy dla uwzględnienia podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu posiadania tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości powódki konieczne było w przedmiotowej sprawie, wykazanie przez stronę pozwaną – zgodnie z treścią art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. – że nabyta w drodze zasiedzenia przez Skarb Państwa służebności odpowiadająca treści służebności przesyłu, wynikająca z korzystania z konkretnego składnika majątkowego w postaci linii energetycznej 110 kV relacji P. – Z. (trwałego i widocznego urządzenia do przesyłu energii elektrycznej) została przeniesiona na pozwaną jako następcę prawnego Skarbu Państwa. Przy czym, co należy szczególnie podkreślić, nie chodzi o wykazanie, iż pozwana spółka jest następcą prawnym swojego poprzednika – przedsiębiorstwa państwowego, lecz o wykazanie przeniesienia posiadania składników majątkowych (tu napowietrzonych linii energetycznych), z korzystaniem z których wiąże się prawo służebności obciążające nieruchomość powódki. Skuteczność przeprowadzenia dowodu powyższej okoliczności należy oceniać indywidualnie w każdym postępowaniu.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu I instancji, zgodnie z którym z zaferowanego przez obie strony materiału dowodowego nie wynika aby pozwana była następcą prawnym Skarbu Państwa w zakresie korzystania trwałego i widocznego urządzenia do przesyłu energii elektrycznej w postaci linii energetycznej 110 kV relacji P. – Z. w części przebiegającej przez nieruchomość powódki.

Strona pozwana, wykazując w odpowiedzi na pozew ciąg przekształceń podmiotowych wskazała, że przedmiotowa linia energetyczna została wybudowana na podstawie zezwolenia Ministerstwa Górnictwa i Energetyki nr I-1/le-14/Um-1957 z dnia 18 czerwca 1957 (k. 55), na mocy którego Biuro (...) w Ł. uzyskało pozwolenie na nabycie ograniczonych praw rzeczowych na gruntach, zajętych pod budowę linii energetycznej P. - Z., stanowiących własność osób fizycznych. Jednocześnie z treści przedłożonego przez pozwaną Zarządzenia Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia (...) z dnia 30 stycznia 1975 r. w sprawie zakładów wchodzących w skład przedsiębiorstwa państwowego Zakłady (...) w W. (k. 85) wynika, że w skład powołanego przedsiębiorstwa państwowego wchodzi m.in. Zakład (...) w Ł., Zakład (...) – Województwo w Ł. oraz Biuro (...) w Ł. (§1.2). W § 2 powołanego zarządzenia zawarte jest upoważnienie dla dyrektora Zakładów (...) do ustalenia szczegółowych zakresów działania zakładów wymienionych w § 1 tego zarządzenia. Skarżąca nie przedstawiła jednak powyższego dokumentu.

Z przedłożonego przez skarżącą Zarządzenia nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989r. wynika, że z dniem 1 stycznia 1989 roku, w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą (...) w W., utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł.. Zarządzenie powyższe zostało wydane na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 57 ustawy z dnia 25 września 1981 roku o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1987 r. Nr 35, poz. 201), przywołanych stosownych rozporządzeń Rady Ministrów ale przede wszystkim w wykonaniu zarządzenia nr 57 Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1988 roku w sprawie podziału niektórych przedsiębiorstw państwowych zgrupowanych we Wspólnocie (...) i (...) Brunatnego. Jak wynika z treści § 2 tegoż zarządzenia nowoutworzonemu przedsiębiorstwu państwowemu pod nazwą Zakład (...) w Ł. przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą (...) w W., zgodnie z ustaleniami Komisji powołanej w trybie określonym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 maja 1988 roku w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy i nadzwyczajnych uprawnieniach i upoważnieniach dla Rady Ministrów (Dz.U. Nr 18, poz. 122). Skarżąca nie przedstawiła jednak dokumentu będącego wynikiem ustaleń powołanej Komisji.

Kolejnym dokumentem wykazującym zmiany podmiotowe poprzedników prawnych strony pozwanej jest Zarządzenie nr 181/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 roku, na mocy którego doszło do podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W. oraz do przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Z treści § 1 ust. 2 powyższego zarządzenia wynika również, że sporządzono wykaz składników majątkowych oraz tryb ich przekazania do (...) S.A. w W., stanowiących załącznik do zarządzenia. Skarżąca nie przedstawiła jednak powyższego dokumentu, co w ocenie Sądu Okręgowego uniemożliwia ustalenie czy linia energetyczna przechodząca przez nieruchomości powódki została przekazana do (...) S.A. w W., czy też pozostała składnikiem majątkowym (...) Spółka Akcyjna w Ł., co ma znaczenie w kontekście treści § 3 ust. 1 powyższego zarządzenia, w myśl którego nowotworzona jednoosobowa spółka Skarbu Państwa pod nazwą (...) Spółka Akcyjna w Ł. wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w Ł., z wyłączeniem praw i obowiązków przejętych przez (...) S.A. w W., a dotyczących zorganizowanej części mienia wniesionego do tego podmiotu w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł..

Powyższych wątpliwości nie rozwiewa również przedłożona przez skarżącą umowa aportowego zbycia przedsiębiorstwa z dnia 30 czerwca 2007 r., mocą której Spółka (...) S.A. w Ł. swoje przedsiębiorstwo w rozumieniu przepisu art. 55¹ k.c., w tym prawa do korzystania z nieruchomości związanych z prowadzeniem jej przedsiębiorstwa wniosła jako wkład niepieniężny do Spółki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., której następcą prawnym jest pozwana.

Już zatem z powyższego wynika, że skarżąca – wbrew twierdzeniom zawartym w apelacji – nie przedstawiła kompletnej dokumentacji obrazującej przekształcenia własnościowe w zakresie składników majątkowych, z korzystaniem z których związana jest nabyta przez Skarb Państwa w drodze zasiedzenia służebność gruntowa. Wobec treści przedłożonych dokumentów nie sposób podzielić stanowiska skarżącej dotyczącego wykazania sukcesji

uniwersalnej, w wyniku której doszło do przeniesienia przez Skarb Państwa na tenże podmiot ogółu praw i obowiązków, w tym w szczególności własności urządzeń infrastruktury technicznej.

W konsekwencji trafnie Sąd I instancji przyjął, że skarżąca nie podołała ciężarowi dowodu i nie wykazała, aby przysługiwało jej tytuł prawny do korzystania z nieruchomości powódki w postaci służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu.

Konstatacja, że objęte pozwem roszczenie jest usprawiedliwione co do zasady otwierała Sądowi Rejonowemu drogę do oceny jego wysokości. Biorąc jednak pod uwagę, że skarżąca nie sformułowała w tym zakresie żadnych zarzutów apelacyjnych Sąd Okręgowy uznaje za usprawiedliwione ograniczenie się do stwierdzenia, iż zasądzenie przez Sąd Rejonowy od pozwanej na rzecz powódki tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości kwoty 8.849 zł, zgodnie z treścią opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości, oraz oddalenie powództwa w pozostałej części było prawidłowe.

Sąd Rejonowy w sposób właściwy ustalił również datę wymagalności dochodzonego pozwem roszczenia głównego (w zakresie kwoty pierwotnego żądania oraz w zakresie żądania rozszerzonego w toku postępowania rozpoznawczego) i na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 359 § 1 k.c. uwzględnił żądanie powódki dotyczące zasądzenia odsetek ustawowych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik sporu i zasądził od (...) Spółce Akcyjnej w L. na rzecz E. W. kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego. Na kwotę tę złożyło się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika powoda w postępowaniu apelacyjnym ustalone w oparciu o § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 4 i § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 – j.t.) w zw. z § 21 - 23 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).